

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18.10.1974, sp. zn. 5 Cz 32/74, ECLI:CZ:NS:1974:5.CZ.32.1974.1

Číslo: 10/1976

Právní věta: Náhrada za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti (§ 194 zák. práce) a náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (§ 195 zák. práce) jsou samostatnými dílčími nároky na náhradu škody při pracovních úrazech (nemocích z povolání). Skutečnost, že invalidita pracovníka navazuje bezprostředně na dobu pracovní neschopnosti pracovníka, nemá vliv na samostatnou povahu těchto nároků.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 18.10.1974

Spisová značka: 5 Cz 32/74

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu, Nemoc z povolání, Pracovní úraz

Předpisy: 65/1965 Sb. § 194
§ 195 153/1969 Sb. § C2

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce, který byl u žalované organizace zaměstnán od roku 1954 jako revírník, později jako pracovník oddělení práce a mezd a pak jako vedoucí trhacích prací, domáhal se žalobou vůči žalované organizaci, aby mu od 1. 12. 1970 platila měsíční rentu 1023 Kčs. Žalobu odůvodnil tím že 4. 9. 1969 byla u něho zjištěna nemoc z povolání - silikóza. V důsledku toho mu byl přiznán od 8. 10. 1970 invalidní důchod ve výši 2200 Kčs (po odečtení zvláštní daně z důchodu částkou 1925 Kčs). Požádal proto žalovanou organizaci, aby kromě náhrady za ztížení společenského uplatnění a náhrady za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti mu platila měsíční rentu 1023 Kčs, tedy rozdíl mezi průměrným výdělkem 2948 Kčs a invalidním důchodem 1925 Kčs. Pracovní neschopnost mu skončila 7. 10. 1970, takže měl za to, že nárok na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nutno posuzovat podle novelizovaného znění ustanovení § 195 odst. 2 zák. práce; poněvadž škoda mu vznikla výhradně tím, že žalovaná organizace porušovala předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, měla by mu náhrada za ztrátu na výdělků náležet podle poslední věty druhého odstavce ustanovení § 195 zák. práce bez jakéhokoli omezení. Žalovaná organizace mu však platí měsíčně od 9. 10. 1970 pouze částku 575 Kčs, což je rozdíl mezi částkou 2500 Kčs a invalidním důchodem 1925 Kčs. Z toho důvodu domáhal se žalobce doplatku za dobu do 30. 11. 1970 ve výši 777 Kčs a od 1. 12. 1970 placení měsíční renty 1023 Kčs.

Okresní soud v Ostravě rozsudkem přiznal žalobci na doplatku renty ke dni 4. 5. 1971 částku 1568 Kčs a od 9. 5. 1971 uložil žalované organizaci platit žalobci vedle uznané a vyplácené měsíční renty 575 Kčs ještě další částku 224 Kčs měsíčně. Ve zbytku pak žalobu zamítl. Soud prvního stupně posoudil nárok na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti sice jako jeden z dílčích nároků na celkovou náhradu škody, avšak jinak jako nárok samostatný, který vznikl v roce 1970, kdy skončila pracovní neschopnost žalobcova a kdy mu byl přiznán invalidní důchod; měl tedy za to, že je nutno posoudit tento nárok ve smyslu čl. II odst. 1 zákona č. 153/1969 Sb. podle novelizovaného znění ustanovení § 195 odst. 2 zák. práce. Z toho důvodu pak přiznal soud prvního stupně žalobci ještě 50 % z částky, o kterou jeho průměrný výdělek přesahoval částku 2500 Kčs, tedy 224 Kčs měsíčně. Ohledně další požadované částky 224 Kčs měsíčně pak soud žalobu zamítl, když vzal ze zprávy městské hygienické stanice v O. za prokázáno, že porušování bezpečnostních předpisů při práci na důlních pracovištích nelze považovat za jedinou příčinu vzniku silikózy u horníků. I v současné době lze na pracovištích při dodržování všech zásad protiprašné prevence, kdy je prašnost podstatně nižší než připouštějí bezpečnostní a hygienické předpisy, připustit možnost prašných onemocnění u horníků. Nelze tedy mít za to, že škoda vznikla žalobci výhradně tím, že organizace porušila předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, když přes veškerá technická opatření uplatňovaná proti prachu nelze prašnosti zcela zabránit.

K odvolání žalované organizace krajský soud v Ostravě svým rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl i v té části, kterou jí bylo vyhověno. V odůvodnění rozsudku poukázal na to, že žalobci vznikla škoda již po uznání pracovní neschopnosti, když mu začal ucházet výdělek ve výši rozdílu mezi nemocenskými dávkami a průměrným výdělkem, což bylo ještě v roce 1969, tedy za účinnosti zákoníku práce před novelizací zákonem č. 153/1969 Sb. Po přiznání invalidního důchodu se změnila pouze výše ucházejícího výdělku. Jestliže tyto dva dílčí nároky na náhradu za ztrátu na výdělků vznikly v bezprostřední časové návaznosti, jejich relativní samostatnost nejde tak daleko, aby bylo možno uvažovat o samostatných datech vzniku nároku z jednotlivých škod. Proto přísluší žalobci náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti jen podle čl. II odst. 4 zákona č. 153/1969 Sb., tedy do výše 2500 Kčs, a tuto náhradu mu organizace dobrovolně plní, takže žaloba není důvodná.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že tímto rozsudkem soudu druhého stupně byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Jak již bylo uvedeno v rozhodnutí uveřejněném pod č. 28/1970 Sbírky soudních rozhodnutí, je obsah náhrady škody vymezen jednotlivými složkami práva na náhradu škody. Není možné však přehlédnout, že tyto složky se v celkovém právu na náhradu škody při praktické aplikaci projevují jako samostatné dílčí nároky vyplývající z tohoto určitého odpovědnostního vztahu. Jejich existence je navzájem natolik nezávislá, že jednotlivý dílčí nárok může vzniknout, aniž by současně vznikly i další nároky (např. vznikne nárok na náhradu škody za bolest, nevznikne však nárok na náhradu škody za ztížení společenského uplatnění apod.). Třeba ještě zdůraznit, že zákoník práce tyto jednotlivé dílčí nároky speciálně upravuje (§ 194 až § 196 zák. práce) a přitom zvlášť upravuje náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (§ 195 zák. práce). Tyto dílčí nároky také vznikají v různých dobách, které mohou být od sebe značně rozdílné. Uvedené dílčí nároky jsou tedy podle hmotného práva zcela samostatné, neboť předpoklady jejich vzniku jsou odchylné a také k nim dochází v jinou dobu.

To, že v projednávané věci navazovala žalobcova invalidita hned na ukončení pracovní neschopnosti, nemůže na samostatnosti nároku na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nic měnit, neboť to je závislé na náhodné okolnosti. V jiných případech může tento nárok na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti vzniknout až po delší

době, když se trvalé zdravotní následky utrpěného úrazu či nemoci z povolání projeví později. Protože tedy v projednávané věci nárok na náhradu za ztrátu na výdělku vznikl až v roce 1970, kdy byla ukončena žalobcova pracovní neschopnost a kdy mu byl přiznán invalidní důchod, bylo nutno tento nárok posoudit ve smyslu čl. II odst. 1 zákona č. 153/1969 Sb. podle novelizovaného znění ustanovení § 195 odst. 2 zák. práce a nikoliv podle čl. II odst. 4 zákona č. 153/1969 Sb., jak to učinil odvolací soud.

Skutečnost, že soud prvního stupně si nezjednal dostatečný skutkový základ pro závěr, že nešlo o neomezenou odpovědnost organizace podle ustanovení § 195 odst. 2, poslední věta, zák. práce, nebyla stížností pro porušení zákona napadena vzhledem k tomu, že v této zamítavé části nebylo proti rozsudku soudu prvního stupně podáno odvolání, takže se jí odvolací soud nezabýval. Nebylo proto možno v rámci projednání stížnosti pro porušení zákona tuto otázku řešit.

Soud druhého stupně svým rozsudkem porušil zákon v ustanoveních čl. II odst. 1 a 4 zákona č. 153/1969 Sb. a § 195 odst. 2 zák. práce (ve znění po novelizaci zákonem č. 153/1969 Sb.).